

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming	Datum	5 oktober 2023
Zaaknummer	Z2023-00000083	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00013261	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	15 december 2022	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	1. Voorschriften bij de ontheffing 2. Voorgeschreven maatregelen 3. Locatie plangebied 4. Locatie aangetroffen verblijfplaatsen		

ARCADIS Nederland heeft namens Stichting Heuvelrug Wonen een aanvraag ingediend voor een gebiedsgerichte ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op diverse locaties in Doorn, Driebergen-Rijsenburg en Leersum (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000083.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.1, tweede lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen, van nesten, rustplaatsen van de gierwaluw en de huismus.
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste, tweede, en vierde lid van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis.
- Er wordt geen ontheffing verleend voor het aantasten van de kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger.

We verlenen de ontheffing voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 mei 2027.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op verduurzamingswerkzaamheden aan 68 complexen binnen het woningbestand van Stichting Heuvelrug wonen. De werkzaamheden bestaan uit het intern of extern isoleren van daken, het isoleren van de spouw of alleen het vervangen van dakpannen. De locaties van de complexen binnen het plangebied zijn per woonkern opgenomen in bijlage 3 van deze beschikking.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1, tweede lid en 3.5, eerst, tweede en vierde lid van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de gierzwaluw (*Apus apus*), huismus (*Passer domesticus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) voor de periode van 1 mei 2023 tot en met 1 mei 2027.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 8 mei 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn beschermd op grond van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de huismus en gierzwaluw en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie:

“Het verduurzamen van woningen is locatie gebonden; er bestaan daarom geen alternatieven als het gaat om locatie van de ingreep.”

Werkwijze en planning:

“Door de gekozen verduurzamingsmaatregelen, werkwijze en de planning (buiten kwetsbare periodes, tenzij woningen vooraf buiten kwetsbare periodes natuurvrij zijn gemaakt) wordt schade aan de vleermuizen, huismus en gierzwaluw zoveel mogelijk voorkomen. De meerwaarde van deze aanpak zit hem in het feit dat er meer verblijfplaatsen voor de betreffende soorten aangebracht worden dan dat er vanuit de wetgeving noodzakelijk is. De clusters die aangepakt worden betreffen geen hele woonwijken. Hierdoor blijven in de omgeving uitwijkplaatsen aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats.

Op basis van het soortgerichte onderzoek zijn niet in elk cluster functies van beschermde soorten vastgesteld die met de verduurzaming aangetast worden. Conform de gehanteerde mitigatietaakstelling worden echter ook woonblokken die niet toegankelijk zijn, geschikt gemaakt. Op deze manier wordt rekening gehouden met verschuivingen van populaties tussen clusters. Een cluster die geschikt is als verblijfplaats hoeft dit namelijk in de toekomst niet te zijn. Door ook ongeschikte clusters geschikt te maken als verblijfplaats worden er uitwijkplekken gecreëerd waardoor de gunstige staat van instandhouding beter wordt gewaarborgd dan bij de reguliere vorm van ontheffingsaanvragen waarbij alleen maatregelen getroffen worden op de locaties waar de relevante soorten aanwezig zijn.”

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangetoond dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er een minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt en de doelstellingen van de ruimtelijke ingreep worden bereikt. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belangen

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Voor de gierzwaluw en huismus heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming: “In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid” en artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 4, van de Wet natuurbescherming: “ter bescherming van flora of fauna”.

Voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: “In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar

belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”.

Onderbouwing en beoordeling van belangen

U heeft daarnaast aangegeven dat de werkzaamheden nodig zijn omdat door de verduurzamingswerkzaamheden woningen energiezuiniger worden. Daarnaast geeft u aan dat u ook voorzieningen treft bij complexen binnen het plangebied waar zich nu nog geen beschermde soorten bevinden. U geeft aan dat dit bijdraagt aan de bescherming van soorten.

We hebben uw onderbouwing van dit belang beoordeeld. Uit de onderbouwing en de stukken blijkt dat er inderdaad sprake is van verduurzaming van de woningen.

Belang van de volksgezondheid:

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle burgers in 2050 in een energieneutraal huis wonen.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Onder andere over de verduurzaming van 1,5 miljoen bestaande woningen voor 2030 volgens een wijkgerichte aanpak. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande woningen nodig.

Bij woningen die in eigendom zijn van woningcorporaties (dit zijn zo'n 100.000 woningen) is de verhuurder verantwoordelijk voor het aanpassen van een woning. De geplande woningrenovaties waarin energiebesparing en andere energieprestatie-verbeterende maatregelen meegenomen zijn, zorgen voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit.

De verduurzaming van bestaande woningen is daarom in het belang van de volksgezondheid.

Bescherming van flora en fauna

“Heuvelrug Wonen heeft er voor gekozen om alle bestaande - en ook nieuwe woningen - te voorzien van verblijfplaatsen voor (beschermde) soort(groep)en (zoals vleermuizen, huismus, gierzwaluw en algemeen voorkomende vogels) die tijdens de grootschalige woningverbeteringen worden gerealiseerd. Ook de woningen waar geen beschermde soorten zijn aangetroffen maar wel potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn, krijgen een standaard pakket aan voorzieningen. Hierdoor wordt rekening gehouden met verschuivingen van leefgebieden die bijvoorbeeld ontstaan door het broeikaseffect. Dit heeft tot gevolg dat uitwijkplaatsen die als verblijfplaats functioneren behouden blijven en daarmee de kans op uitsterven kleiner wordt. Vooral geïsoleerde populaties hebben hier baat bij. Het realiseren van de verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zorgt ervoor dat Heuvelrug Wonen actief een bijdrage levert aan de biodiversiteit. Hierbij worden meer maatregelen getroffen dan noodzakelijk vanuit individuele plannen en projecten. Met deze strategie wordt een extra bijdrage geleverd aan de lokale en regionale instandhouding van populaties aan gebouw bewonende soorten. Door de onderhouds- en renovatiewerkzaamheden (bijvoorbeeld na-isolatie) van de gebouwen in het projectgebied op projectmatige wijze uit te voeren, is er zicht op de maatregelen die worden uitgevoerd en kunnen de nodige mitigerende maatregelen worden

getroffen en is effectieve handhaving mogelijk. Wanneer deze maatregelen nu goed uitgevoerd worden inclusief mitigerende maatregelen. De mitigerende maatregelen zijn zowel generiek als specifiek. Zo wordt voor (kraam) kolonies en winterverblijfplaatsen van vleermuizen ook systematisch gemitigeerd op basis van maatwerk. Door de renovatiewerkzaamheden in het Soortenmanagementplan uit te voeren, is op deze wijze ook voor dit aspect sprake van het belang bescherming van flora en fauna.”

Met betrekking tot de bescherming van flora en fauna beoordelen wij dat er onvoldoende ecologische plus wordt gecreëerd om dit als wettelijk belang op te voeren. Doordat er alleen gefocust wordt op het aanbieden van verblijfplaatsen en niet het creëren van meer leefgebied en foerageergebied missen componenten die essentieel zijn voor het laten groeien van een lokale populatie en daarmee dus de ecologische plus. Daarnaast is de onderzoeksinspanning vanwege het onderzoeken van grotere gebieden lager dan bij een reguliere ontheffing. Met de werkwijze van mitigatie en compensatie die u aanhoudt compenseert u voor de kans dat u verblijfplaatsen gemist heeft in plaats van dat de focus ligt op het versterken van lokale populaties.

Hiermee heeft u niet aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege bescherming van flora en fauna.

Conclusie belangenafweging

U heeft wel aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is vanwege het wettelijke erkend belang volksgezondheid. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten en deze onderzoeken aangeleverd bij de aanvraag. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoeksresultaten: aanwezige beschermde soorten

- **Gierzwaluw**
De gierzwaluw is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 69 nestplaatsen vastgesteld in verschillende deelgebieden van het plangebied. De locaties van de nestplaatsen zijn opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.
- **Huismus**
De huismus is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 211 nestplaatsen in verschillende deelgebieden van het plangebied vastgesteld. De locaties van de verblijfplaatsen zijn opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.
- **Gewone dwergvleermuis**
De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn 33 zomerverblijfplaatsen, 40 paarverblijfplaatsen, vier kraamverblijfplaatsen van ca. 60 dieren en één kraamverblijfplaats van ca. 100 dieren, drie kraamverblijfplaatsen van ca 120 dieren vastgesteld. (Vorstvrije) zomer- en paarverblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden. De locaties van de verblijfplaatsen zijn opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.
- **Ruige dwergvleermuis**

De ruige dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is één paarverblijfplaats en één zomerverblijfplaats vastgesteld in deelgebieden van het plangebied. (Vorstvrije) paarverblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden. De locatie van de verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.

- **Laatvlieger**

De laatvlieger is aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn zes zomerverblijfplaatsen en zes kraamverblijfplaatsen van ieder ca. 30 dieren vastgesteld in diverse deelgebieden in het plangebied. (Vorstvrije) zomerverblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden. De locatie van de verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4 van deze beschikking.

Staat van instandhouding

Gierzwaluw

In de broedperiode is de gierzwaluw een algemeen voorkomende soort in Nederland, waarbij ze voornamelijk in stedelijk gebied aanwezig kunnen zijn (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). De aantallen en aantalsontwikkelingen van gierzwaluwen zijn momenteel onduidelijk. Er wordt geschat dat het aantal broedparen tussen de 45.000 en 70.000 ligt (Gierzwaluw. Stats.sovon.nl. Sovon, 2022). Vanaf 2007 is de broedpopulatie van de gierzwaluw significant afgenomen (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). De gierzwaluw gebruikt vaak jaren achtereenvolgende nestplaatsen (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017), maar is een mobiele soort die zich door heel Nederland verspreidt. Het verspreidingsgebied is hierdoor beoordeeld als gunstig (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018).

Woningrenovatie, nieuwbouw en het Bouwbesluit-verbod van openingen (zoals stootvoegen) in woningen hebben invloed op het aantal nestgelegenheden voor gierzwaluwen. Hierdoor is de kwaliteit van het leefgebied afgenomen (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelde de landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw in 2013 nog als gunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding vijf jaar later als ongunstig – ontoereikend.

“Op basis van het gierzwaluwonderzoek (Arcadis, 2022) in de regio op lokaal niveau (Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum) is geconstateerd dat gierzwaluw op lokaal niveau verspreid voorkomt. In de meeste gevallen gaat het om kolonies van 5 t/m 15 nestplaatsen.”

Huismus

De huismus komt in vrijwel heel Nederland voor (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022). De huismussenpopulatie werd in 2017 tussen de 600.000 en 1 miljoen broedparen geschat. Sinds midden jaren tachtig is de landelijke populatie huismussen met ruim 60% afgenomen, met een significante afname in de jaren negentig (Broedvogels in Nederland in 2017. Boele et al, 2019). Het Netwerk Ecologische Monitoring geeft in recente metingen een stabiele huismussenpopulatie sinds het jaar 2000 weer (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). Gegevens van het Punt Transect Tellingen Project tonen echter een lichte afname (Huismus en Ringmus in Nederland meer dan 40 jaar gevolgd. Van Manen, 2020).

De kwaliteit van het leefgebied van de huismus is de afgelopen jaren afgenomen door onder andere renovatie en isolatie van gebouwen, een kleiner voedselaanbod, minder beschutting (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022) en roofdieren (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de huismus als matig ongunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding als ongunstig – ontoereikend.

“Op basis van het huismusonderzoek (Arcadis, 2022) in de regio op lokaal niveau (Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum) is geconstateerd dat huismus op lokaal niveau verspreid voorkomt. In de meeste gevallen gaat het om kolonies van 5 t/m 15 nestplaatsen.”

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland (Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022). De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuren) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdierverseniging beoordeelt de staat van instandhouding als onbekend, met de laatste update van 2018 (Gewone dwergvleermuis. Zoogdierverseniging.nl, 2018).

“Op basis van het vleermuizenonderzoek (Arcadis, 2022) in de regio op lokaal niveau (Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum) is geconstateerd dat gewone dwergvleermuis op lokaal niveau verspreid voorkomt. Het gaat vaak om één of enkele dieren. In totaal zijn binnen de onderzochte gemeentes zeven kraamverblijfplaatsen vastgesteld. Daarnaast zijn diverse zomerverblijfplaatsen vastgesteld. In 2020 is de status van de gewone dwergvleermuis gunstig (Zoogdierverseniging, 2023).”

Laatvlieger

“De laatvlieger komt verspreid over heel Nederland voor. Ten zuiden van grote rivieren, uitgezonderd Limburg, lijkt de laatvlieger minder voor te komen. De grootte van de Nederlandse populatie wordt geschat op 30.000 - 50.000 dieren (Dietz et al., 2011). Hierop gelet komt de laatvlieger ook op regionaal niveau verspreid voor. Op basis van het vleermuizenonderzoek (Arcadis, 2022) op lokaal niveau (Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum) is geconstateerd dat laatvlieger ook op lokaal niveau verspreid voorkomt. Het gaat vaak om één of enkele dieren. In totaal zijn binnen de onderzochte gemeentes zeven

kraamverblijfplaatsen vastgesteld. In 2020 is de status van de laatvlieger kwetsbaar (Zoogdiervereniging, 2023).”

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis trekt van het ene leefgebied naar het andere. Deze vleermuissoort verblijft voornamelijk tijdens de paarperiode en winterperiode in Nederland (Migration periods of the Natusius' pipistrelle *Pipistrellus nathusii* in the Netherlands. Jonge Poerink en Dekker, 2019). De populatieomvang van de ruige dwergvleermuis is door gebrek aan data moeilijk te schatten. De meest recente schatting is gebaseerd op de jaren 2012-2017 en telt 4.000 tot 400.000 individuen (Soortenverslag 131. Cdr.eionet.europa.eu, 2022) Tussen 2015 tot 2020 is de populatietrend onzeker, maar niet negatief (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Het verspreidingsgebied van de ruige dwergvleermuis is vrijwel heel Nederland, met een hogere concentratie in Noordwest-Nederland (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 – 2017).

Ruige dwergvleermuizen overwinteren in boomholten, achter boomschors, in stapels brandhout, houtloodsen, spouwmuren en achter stootvoegen van gebouwen (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 – 2017). De Zoogdiervereniging beoordeelt het leefgebied van de ruige dwergvleermuis als gunstig, maar geeft wel aan dat ruige dwergvleermuis kwetsbaar is voor de gevolgen van de energietransitie (Advies agendabepaling monitoring en onderzoek aan vleermuizen in het kader van de energietransitie. Schillemans et al, 2021).

De Zoogdiervereniging beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis als matig ongunstig in de laatste update van 2018 (Ruige dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2022).

“Op basis van het vleermuizenonderzoek (Arcadis, 2022) in de regio op niveau (Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum) is geconstateerd dat ruige dwergvleermuis alleen lokaal voorkomt. Het gaat vaak om één of enkele dieren. In 2020 is de status van de ruige dwergvleermuis onbekend (Zoogdiervereniging, 2023).”

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

De werkzaamheden zullen 211 nestplaatsen van de huismus, 69 nestplaatsen van de gierzwaluw en 33 zomer- en winterverblijfplaatsen, 40 paar- en winterverblijfplaatsen en zeven kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis en zes zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger vernielen.

Wij verlenen geen ontheffing voor het vernielen van de zes vastgestelde kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger in het plangebied, omdat er nog geen goed werkende compenserende maatregelen voor dit soort verblijfplaatsen bekend zijn. De werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat negatieve effecten op deze verblijfplaatsen uitgesloten zijn.

Hierdoor worden de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort.

Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking. In bijlage 1 van deze beschikking vindt u de extra mitigerende en compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden te verzachten.

De voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken, zijn in dit geval voldoende omdat u voldoende geschikte alternatieve verblijfplaatsen plaatst als permanente compensatie van de aan te tasten verblijfplaatsen en rekening houdt met de beschermde soorten tijdens de werkzaamheden.

Basistaakstelling per complex

In alle complexen binnen het plangebied zullen alternatieve voorzieningen aangeboden worden via een basismitigatietaakstelling. Afhankelijk van bepaalde gebouwenmerken, zoals grondgebonden woningen of appartementencomplexen zal een aantal voorzieningen per soort worden aangeboden. Dit geldt ook voor gebouwen waar nu geen beschermde soorten zijn aangetroffen. Wanneer de mitigatietaakstelling per complex hoger is op basis van het vastgestelde aantal soorten, zal er volgens de compensatiefactoren uit het Kennisdocument van de soort gecompenseerd worden.

Aanvulling op gemiste verblijfplaatsen door onderzoeksmethode

Het onderzoek naar beschermde soorten in grotere gebieden vergroot de kans op een onderschatting van het aantal nesten en andere verblijfplaatsen. Bij vleermuizen is specifiek de kans op het onderschatten van zomerverblijfplaatsen groot. Met de basistaakstelling per complex wordt dit effect van onderschatting van het aantal verblijfplaatsen verzacht. Daarnaast worden om het effect op onderschatting van het aantal zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis te verzachten aangenomen dat een complex voor iedere paarfunctie van gewone dwergvleermuis die vastgesteld is, ook een functie als zomerverblijf heeft, en dus gecompenseerd wordt.

Kraamverblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn meerdere kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger vastgesteld. U heeft aangegeven dat dit type verblijfplaatsen zo veel mogelijk zal worden ontzien en waar mogelijk geen werkzaamheden bij deze verblijfplaatsen uitgevoerd worden.

Wij nemen het volgende voorschrift op:

Voor kraamverblijfplaatsen van laatvliegers geldt dat ze niet mogen worden verstoord, aangetast of vernield.

Bij renovatie dient om de verblijfplaatsen heen gewerkt te worden. Waar dat absoluut niet mogelijk is, dient de casus voorgelegd te worden aan de provincie Utrecht en mogelijk een losse ontheffing te worden aangevraagd.

Monitoring

Ten behoeve van het volgen van de lokale populaties en de effectiviteit van de alternatieve kraamverblijfplaatsen leggen wij monitoring op voor de looptijd van de ontheffing.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ingreep niet tot verslechtering leidt van de staat van instandhouding van de gierzwaluw en huismus en er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat

van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1 van deze beschikking) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2 van deze beschikking) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officielebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden deze beschikking aan Arcadis Nederland en een afschrift van de beschikking aan:

- Stichting Heuvelrug Wonen;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Utrechtse Heuvelrug.

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking. De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen. U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het formulier "Bezwaar maken tegen een beslissing van de provincie". U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl.
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift.

Print het ingevulde formulier of het zelfgeschreven bezwaarschrift, onderteken het met een "natte handtekening" en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast het bezwaar. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan. U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben. Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:

Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

Aan de behandeling van een voorlopige voorziening zijn kosten verbonden. Meer informatie hierover vindt u op www.rechtspraak.nl.

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. We raden u dan ook aan om hierover zo snel mogelijk contact op te nemen met de gemeente waarin het plangebied ligt. Heeft u vanuit het bestemmingsplan/omgevingsplan of de Algemene plaatselijke verordening toestemming nodig voor de ruimtelijke ingreep? Dan kunt u pas beginnen met het uitvoeren van de werkzaamheden als u alle toestemmingen ontvangen heeft. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Valid Signed door
op 05-10-2023

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
 - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen. Is het voor dit specifieke project niet mogelijk om de werkzaamheden twee weken voor de start te melden? Dan moet u contact opnemen met de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030 702 33 00.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante

resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).

10. De voorgeschreven mitigerende en/of compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. Bij verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis dient het ongeschikt maken van de vaste rust- en verblijfplaats uitgevoerd te worden in de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de desbetreffende soorten. Mochten de weersomstandigheden in oktober niet voldoende geschikt zijn, dan kan bij uitzondering het ongeschikt maken ook uitgesteld worden tot en met de eerste week van november.
12. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaats(en) moet het plangebied natuurvrij worden verklaard door een ecologisch deskundige. Het natuurvrij verklaren mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten met gunstige weersomstandigheden op ten minste twee dagen. Gunstige weersomstandigheden zijn: een temperatuur van minimaal 10 graden C° bij zonsondergang, droog en geen harde wind. Als het gebouw niet natuurvrij wordt verklaard, moet worden gecontroleerd of en geborgd dat de verblijfplaatsen ongeschikt zijn gemaakt. Pas wanneer geen verblijfplaatsen meer worden aangetroffen kan het plangebied voor de werkzaamheden worden vrijgegeven.
13. Bij plaatsing van de tijdelijke en permanente kasten ter compensatie van de aanwezige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis dient er rekening gehouden te worden met de huidige paarterritoria. De alternatieve verblijfplaatsen dienen niet geplaatst te worden binnen reeds in gebruik zijnde territoria van andere individuen van de soort.
14. De tijdelijke verblijfplaatsen voor de soorten dienen, gedurende de tijd dat deze dienen als overbrugging totdat de permanente verblijfplaatsen gerealiseerd zijn en de in de kennisdocumenten voorgeschreven gewenningsperiode is verstreken, functioneel te zijn. De tijdelijke verblijfplaatsen dienen daarom van voldoende duurzaam materiaal te zijn en op een voldoende duurzame wijze te worden bevestigd.
15. Bij voorkeur worden de tijdelijke kraamkasten van de gewone dwergvleermuis niet verwijderd voordat is gebleken dat de kraamkolonie de maatwerkvoorzieningen in gebruik heeft genomen.

Laatvlieger

16. Voor kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger geldt dat ze niet mogen worden verstoord, aangetast of vernield. Bij werkzaamheden dient om de verblijfplaatsen heen gewerkt te worden. Waar dat absoluut niet mogelijk is, dient de casus voorgelegd te worden aan de provincie Utrecht via servicebureau@provincie-utrecht.nl onder vermelding van het zaaknummer. Waarbij het mogelijk noodzakelijk is hiervoor een losse ontheffing aan te vragen
17. Voor het creëren van alternatieve zomerverblijfplaatsen van laatvliegers geldt dat ze:
 - a. met minimaal een factor vier gecompenseerd worden.
 - b. De alternatieve verblijfplaatsen mogen niet gecreëerd worden met (prefab) inbouwvoorzieningen, maar dienen een ruimte in de spouw te zijn of een andere voorziening die een spouw voldoende benaderd.
 - c. Minimaal een afmeting van 100 bij 100 cm te hebben.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

18. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

Monitoring

19. Om te bepalen of soortgerichte beschermingsmaatregelen voldoende effectief zijn, moeten deze worden gemonitord. Er moet monitoring plaatsvinden op de functionaliteit van de permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.
20. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
 - a. of de respectievelijk gewone dwergvleermuis dan wel laatvlieger gebruik maken van de aangeboden permanente alternatieve verblijfplaatsen;
 - b. met welke aantallen van de soort hiervan gebruik wordt gemaakt;
 - c. welke verblijfsfunctie de permanente alternatieve verblijfplaatsen vervullen;
21. Het monitoringsonderzoek moet worden uitgevoerd volgens het op dat moment vastgestelde Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad).
22. Het monitoringsonderzoek start tijdens het eerstvolgende kraamseizoen van de gewone dwergvleermuis nadat de permanente alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd zijn voor een complex. Vervolgens moet het monitoringsonderzoek elke twee jaar worden uitgevoerd tot en met zes jaar na het realiseren van de permanente alternatieve verblijfplaatsen.
23. De monitoringsresultaten worden, voor zover dit waarnemingen van beschermde soorten betreft, geregistreerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit gebeurt voordat de monitoringsrapportage aan de RUD Utrecht wordt verstuurd.
24. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
 - a. Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
 - b. Beschrijving van de onderzochte maatregelen (bijvoorbeeld: datum van realiseren, beschrijving van locatie en directe omgeving, foto's van de maatregelen en locaties van de maatregelen op kaart of luchtfoto, technische beschrijving van de maatregelen, zoals: (constructie)tekeningen, typenummer bij prefab, afmetingen, aantal, materiaal, aantal lagen, etc.);
 - c. Onderzoeksresultaten (bijvoorbeeld: vastgestelde soorten, functies en aantallen individuen);
 - d. Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde soorten, dezelfde functie en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd);
25. Bewijs van registratie van waarnemingen van beschermde soorten in de NDFF
26. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 30 november van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.
27. De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:
 - a. Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan het bevoegd gezag besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
 - b. Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan het bevoegd gezag extra maatregelen opleggen.
 - c. Als de planning wijzigt waardoor ook het startjaar van de monitoring wijzigt, dient dit gemeld te worden bij de RUD.

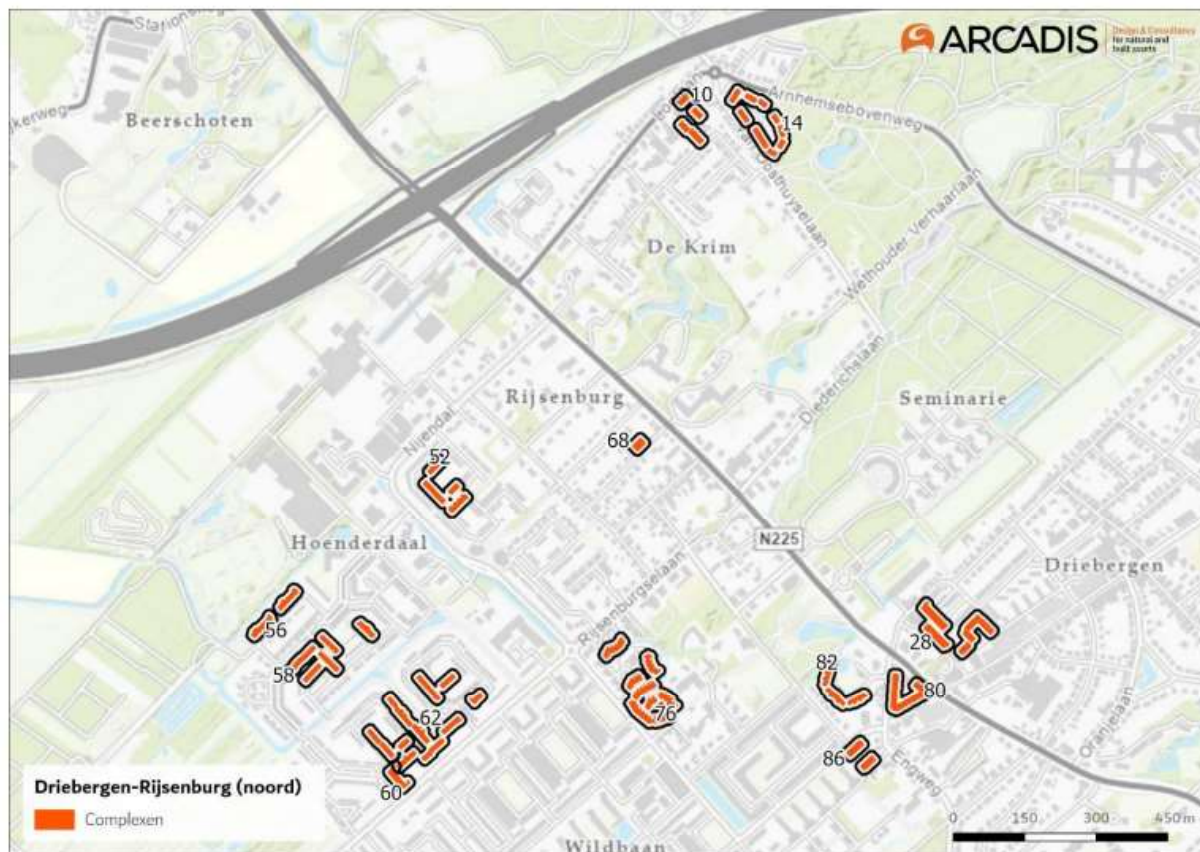
Bijlage 2: Voorgeschreven maatregelen

Bron: "Activiteitenplan beschermde soorten, Soortgericht onderzoek - Maatregelen - Ontheffingsaanvraag Verduurzaming 68 complexen Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum Heuvelrug Wonen" van 15 december 2022

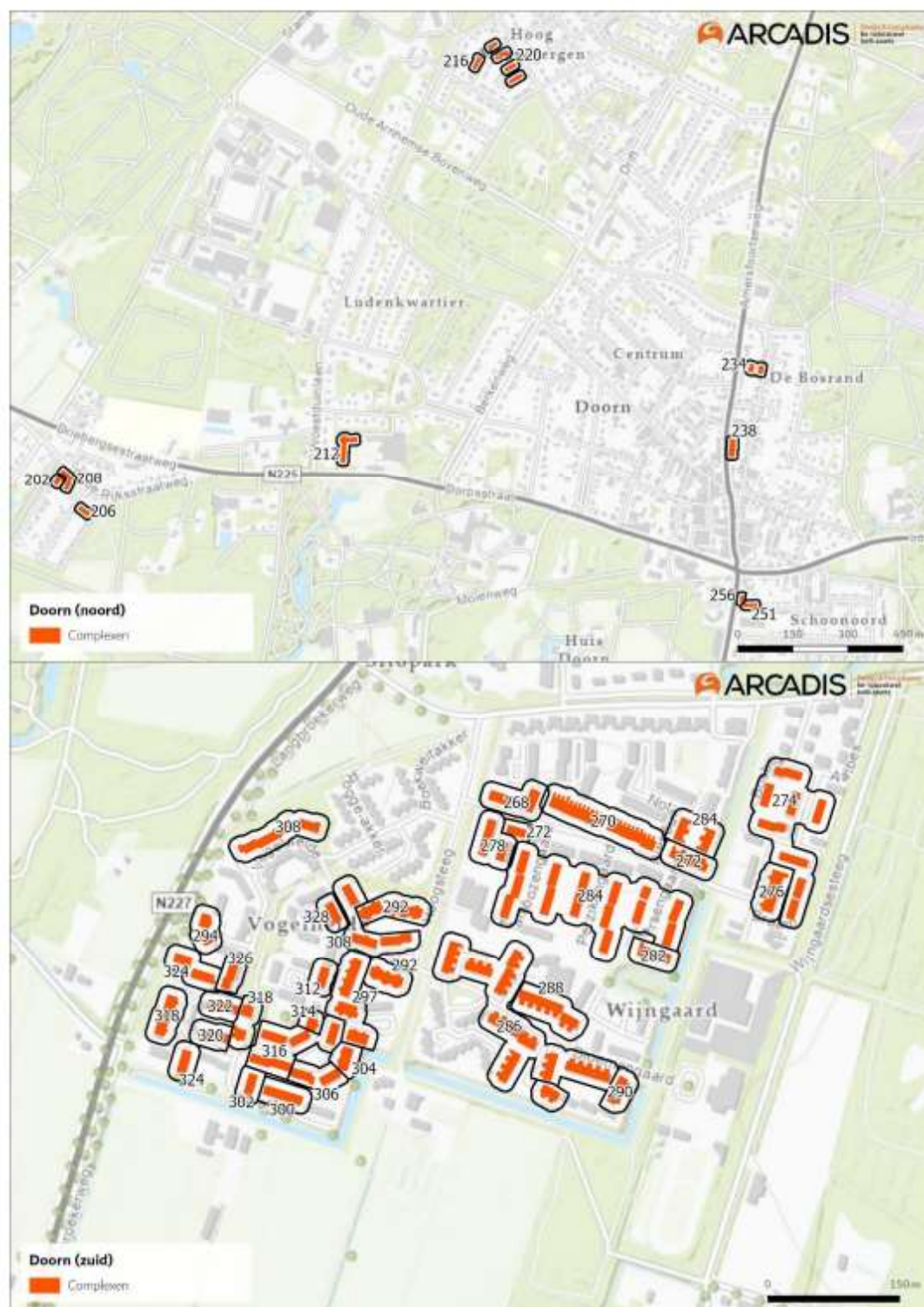
Hoofdstuk 7 van het activiteitenplan. Separaat toegevoegd

Bijlage 3: Locatie plangebied

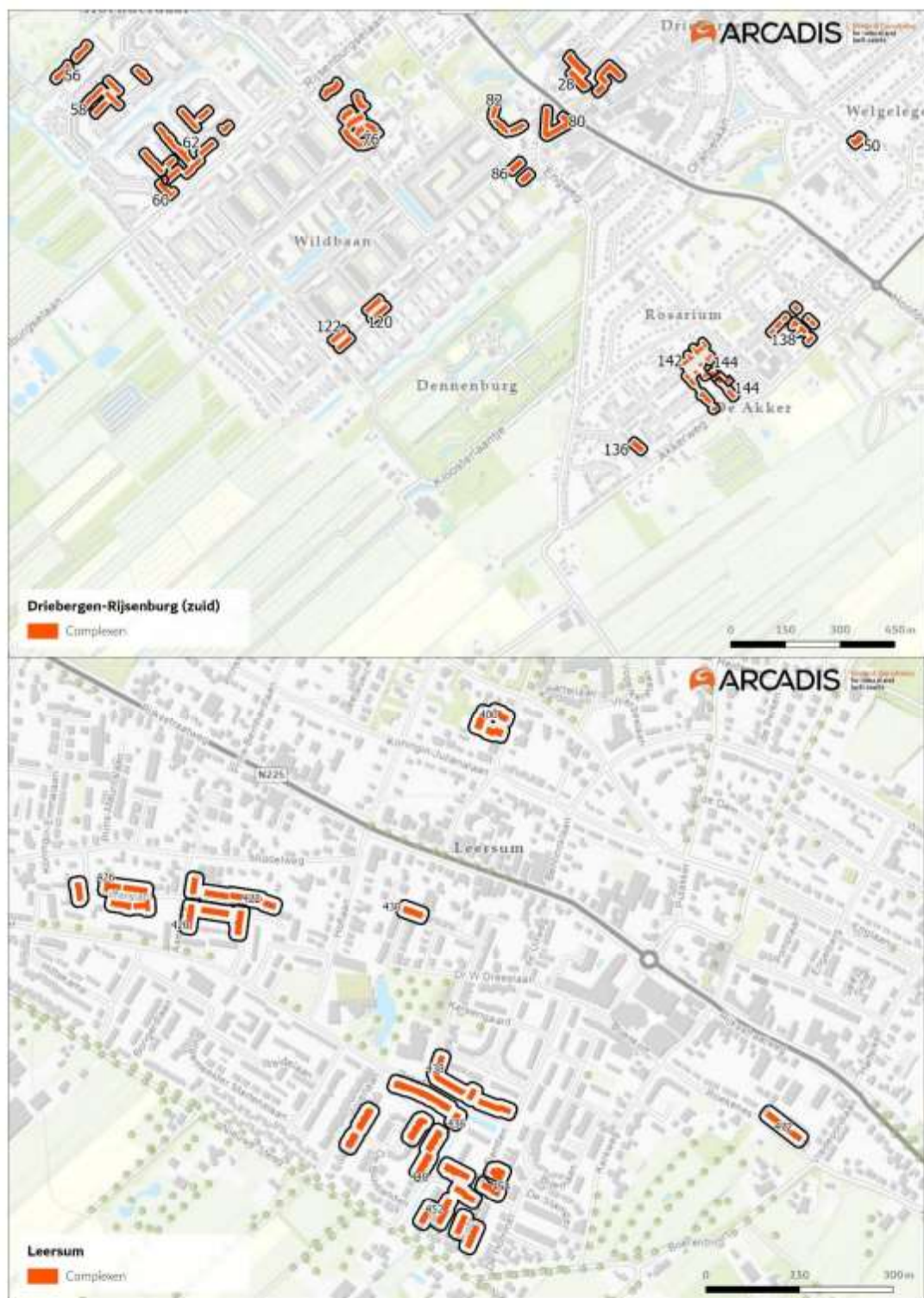
Bron: "Activiteitenplan beschermde soorten, Soortgericht onderzoek - Maatregelen - Ontheffingsaanvraag Verduurzaming 68 complexen Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum Heuvelrug Wonen" van 15 december 2022

Figuur 1 Overzichtkaart met complexen van Heuvelrug Wonen in Driebergen-Rijsenburg (noord).

Figuur 3 Overzichtskaarten complexen Heuvelrug Wonen in Doorn. Overzichtskaart boven: Doorn (noord). Overzichtskaart onder: Doorn (zuid).

Figuur 2 Overzichtskaarten met complexen van Heuvelrug Wonen in Driebergen-Rijsenburg en Leersum. Overzichtskaart boven: Driebergen-Rijsenburg (zuid). Overzichtskaart onder: Leersum.

Bijlage 4: Locaties aangetroffen verblijfplaatsen

Bron: "Activiteitenplan beschermde soorten, Soortgericht onderzoek - Maatregelen - Ontheffingsaanvraag Verduurzaming 68 complexen Driebergen-Rijsenburg, Doorn en Leersum Heuvelrug Wonen" van 15 december 2022

Hoofdstuk 4 van activiteitenplan en bijlage A van activiteitenplan. Separaat toegevoegd